

'Ja, ik geloof'

Catechese naar aanleiding van de overdracht van de geloofsbelijdenis aan de doopleerlingen

VERSIE VOOR DE CATECHUMEEN

Catechese

1. De geloofsbelijdenis op de weg naar het doopsel

a) Bij de overdracht ('traditio symboli')

De overdracht verloopt als volgt. Na de Schriftlezingen en homilie word je naar voor geroepen met ongeveer deze woorden:

'Ik verzoek de uitverkorene(n) naar voor de komen en van de Kerk de geloofsbelijdenis te ontvangen.'

De voorganger zegt dan:

'Geliefde(n), luister nu naar de woorden van het geloof waarin je redding is gelegen. Het zijn niet zoveel woorden, maar ze bevatten grote mysteries. Neem ze in je op en bewaar ze in een oprecht hart.'

Daarna spreken de voorganger en alle aanwezigen, zonder jou, het credo uit.

b) In de Paaswake

In de Paaswake, vlak voor de eigenlijke doop, worden de doopkandidaten 'ondervraagd'. De voorganger (bisschop of priester) stelt drie keer een vraag en telkens is het antwoord 'Ja, ik geloof'.

De voorganger:

*'Geloof jij in God,
de almachtige Vader,
Schepper van Hemel en aarde?'*

De dopeling(en): *'Ja, ik geloof'*

De voorganger:

*'Geloof jij in Jezus Christus, zijn enige Zoon, onze Heer,
geboren uit de Maagd Maria,
die geleden heeft, gestorven en begraven is,
die uit de dood is opgestaan
en zit aan Gods rechterhand?'*

De dopeling(en): *'Ja, ik geloof'*

De voorganger:

*'Geloof jij in de heilige Geest,
de heilige katholieke Kerk,
de gemeenschap van de heiligen,
de vergiffenis van de zonden,
de verrijzenis van het lichaam en het eeuwig leven?'*

De dopeling(en): *'Ja, ik geloof'*

2. Ik geloof, wij geloven

Wat valt jou op? Wat vind je eventueel vreemd of verrassen?

We moeten het warme water niet uitvinden, nee, we gaan met twee voeten in een riviertje staan dat al stroomt, in het levende water van het geloof dat stroomt door de tijden en dat teruggaat op de apostelen.

Het credo is een kostbaar juweel dat binnen de familie van de christenen wordt doorgegeven, van generatie op generatie, eeuw na eeuw. Dit wordt in jouw handen gelegd.

'Ik geloof', zeggen we, maar het is dus het geloof van de Kerk, van een hele gemeenschap. Dat is misschien wel een ontspannende gedachte! Wij hoeven niet alles op elk moment te begrijpen en te doorleven. Het is de belijdenis van de Kerk waarin wij steeds meer mogen thuiskomen, doorheen wat het leven met zich meebrengt, door ontmoetingen met andere christenen, door momenten van geloofsverdieping (zoals nu).

3. Je hart schenken aan iemand

Geloven en geloven is twee.

- *Geloven 'dat' drukt meestal niet uit wat dit voor mij echt betekent of wat het met mij doet.*
- *Anders is het bij geloven 'in'. Als ik zeg te geloven in God, dan zeg ik iets over mezelf, over wie ik ben en wat ik doe. Het Latijnse woord voor geloven 'credere' (accent op eerste lettergreep) is afgeleid van 'cor dare', je 'hart geven'. Dat drukt mooi uit wat je doet als je gelooft: je laat God binnenkomen in het centrum van je persoon, van je leven.*

Verwerking

Onderstaande citaten drukken alle iets uit van wat (bijbels) geloven is. We zullen ze om de beurt rustig lezen. Erna is er nog wat stilte.

Kies er een dat jou aanspreekt.

Wat treft jou? Herken je er jezelf in? Je kan er iets bij noteren.

Dan volgt een korte uitwisseling. Je deelt erna (enkel) wat je graag wil delen.

- a. 'Heer, U hebt mij verleid: ik ben bezweken,
U was te sterk voor mij. Ik kan niet tegen U op.'

(de Bijbelse profeet Jeremia weet zich geroepen door God, ook al wordt dat geloof sterk op de proef gesteld, zie Jr 20,7)

- b. 'Veel te laat heb ik Jou lief gekregen,
schoonheid, wat ben Je oud wat ben Je nieuw.
Veel te laat heb ik Jou lief gekregen.
Binnen in mij was Je, ik was buiten
en ik zocht Jou als een ziende blinde
buiten mij, en uitgestort als water
liep ik van Jou weg en liep verloren
tussen zoveel schoonheid die niet Jij is.

Toen heb Jij geroepen en geschreeuwd,
door mijn doofheid ben Jij heen gebroken.
Oogverblindend ben Jij opgedaagd
om mijn blindheid op de vlucht te jagen.
Geuren deed Jij en ik haalde adem,
nog snak ik naar adem en naar Jou.
Proeven deed ik Jou en sindsdien dorst ik,
honger ik naar Jou.
Mij, lichtgeraakte, heb jij doen ontbranden.
En nu brand ik lichterlaaie naar jou toe,
om vrede.'

(Augustinus, die na een lang en intens zoeken op volwassenen leeftijd christen wordt,
blijkt hier later op terug in zijn Belijdenissen X, 27,38, begin 5de eeuw, vert. H.
Oosterhuis)

- c. 'Iets wat ik had gezocht
en al zoekende steeds maar had beschouwd als iets,
een object dat ik wie weet zou vinden,
bleek U te zijn. (...)
Het leek dan ook in niets op vinden.
'Het' is andersom.
Ík was de gezochte.'

(Willem-Jan Otten, °1951, een bekend Nederlands auteur die op latere leeftijd christen wordt en hiernaar verwijst in zijn *Zomerdagboek* uit 2008)

- d. 'Dan nog, dan nog,
klamp ik mij, klamp ik mij vast aan Jou
of je wil of niet,
op ongenade of genade.
Ik zal 'red mij, red mij' roepen,
of zoiets als 'heb mij lief.'

(De dichter H. Oosterhuis laat zien iemand die gelooft zich 'vastklampt' aan God, dat is trouwens de oude betekenis van het woord 'amen' dat we in de kerk gebruiken)

- e. 'Ik ben stil geworden,
ik heb mijn ziel tot rust gebracht.
Als een kind op de arm van zijn moeder,
als een kind is mijn ziel in mij.'

(Psalm 131)

- f. 'Ik weet niet wie - of wat - de vraag stelde. Ik weet niet wanneer zij gesteld werd. Ik herinner me niet dat ik antwoordde. Maar eens zei ik ja tegen iemand of iets. Vanaf dat moment heb ik de zekerheid dat het leven zinvol is en dat mijn leven, in onderwerping, een doel heeft. Vanaf dat moment heb ik geweten wat het zeggen wil "niet om te zien", of "zich niet te bekommeren om de dag van morgen". Vanaf dat moment had het woord "moed" voor mij zijn zin verloren, omdat niets me meer ontnomen kon worden.'

(De Zweed Dag Hammarskjöld was van 1953 tot 1961 de secretaris-generaal van de VN en beleefde dat als een roeping, zoals hier blijkt uit zijn dagboek 'Merkstenen'.)

- g. 'Zo spreekt de Heer:
"Wees niet bang, want Ik heb jou verlost
en je bij je naam geroepen: je bent van Mij. (...)
Zo kostbaar ben je in mijn ogen, zo waardevol, Ik houd van jou".'

(profeet Jesaja, zie Js 43,1.4)

4. Wat we geloven

Bij de overdracht van het credo (de geloofsbelijdenis) zegt de voorganger iets in de zin van: 'het zijn weinig woorden, maar ze bevatten grote mysteries.' Hoe versta jij dat?

Het 'geloofsmysterie' of 'de mysteries' betekent niet op te lossen raadsels. In tegendeel, ze zijn een uitnodiging om God beter te leren kennen. Je kan ze ervaren.

God nodigt je uit om samen met anderen te ontdekken hoe Hij zich openbaart, zich toont:

- *in de lange geschiedenis van het Bijbelse Israël*
- *bovenal in het leven, de dood en de verrijzenis van Jezus Christus*
- *maar ook in het leven van de Kerk.*

Hieronder vind je opnieuw de apostolische geloofsbelijdenis, nu in de gewone vorm. Ze bevat twaalf kernpunten van het geloof (zie ook verder). Het is vooral belangrijk om de driedeling te zien. Kan je die drie delen aanduiden en benoemen?

Ik geloof in God, de almachtige Vader,
Schepper van hemel en aarde.
En in Jezus Christus, zijn enige Zoon, onze Heer,
die ontvangen is van de heilige Geest,
en geboren uit de Maagd Maria;
die geleden heeft onder Pontius Pilatus,
gekruisigd is, gestorven en begraven;
die neergedaald is ter helle,
de derde dag verrezen uit de doden;
die opgevaren is ten hemel,
en zit aan de rechterhand van God, zijn almachtige Vader;
vandaar zal Hij komen oordelen de levenden en de doden.
Ik geloof in de heilige Geest;
de heilige katholieke kerk,
de gemeenschap van de heiligen;
de vergiffenis van de zonden;
de verrijzenis van het lichaam;
het eeuwig leven.
Amen.

'God' is in het Bijbelse geloof 'Iemand' die ons verrast als drie personen met dezelfde goddelijke natuur. Er is in het credo daarom een deeltje over de Vader, een over de Zoon en een over Gods Geest.

Verwerking

- Leg de afbeeldingen van kunstwerken in de volgorde waarin ze in het credo aan bod komen en benoemen bij welk stukje ze horen.
- Welk kunstwerk raakt jou het meest? Waarom?
- Is er een voorstelling waarmee je het moeilijk hebt?
- Welk beeld zou jij zelf kiezen of maken bij (een stukje van) het credo?

Het credo als mosterzaadje

In de kerk van Jeruzalem, in de 4de eeuw, sprak bisschop Cyrillus de doopleerlingen voor de overdracht van het credo als volgt toe:

'Ziedaar hetgeen waarvan ik wil dat je het letterlijk onthoudt en het afzonderlijk voordraagt met grote zorg, zonder het neer te schrijven op papyrus, maar door het in je hart te griffen. (...) Het geloof waarvan je de letters zal horen, bewaar het in je geheugen; ontvang ook op het geschikte ogenblik over elk van de punten waaruit het bestaat verheldering vanuit de goddelijke Schriften.

Want deze geloofsbelijdenis is niet opgesteld volgens een idee van mensen. Uit de hele Schrift is het belangrijkste bijeengebracht als een samenvatting van de geloofsleer. Een mosterzaadje bevat veel takken in een kleine kiem en zo balt de geloofsbelijdenis in weinig woorden het hele geloofsgoed van het Oude en Nieuwe Testament samen.

Zie dus, broeders, en behoud de overlevering die jullie nu ontvangen, en schrijf ze goed en in het groot in jullie harten.'

(Cyrillus van Jeruzalem, *Vijfde doopcatechese, 'over het geloof', §12*)

Gebed om mee te eindigen ¹

God, onzienlijk,
onnoembaar, voorbij alle woorden.
En toch mogen wij U noemen
met een menselijke naam – Vader.
Zo mogen wij U aanspreken
in Jezus, uw geliefde Zoon.
Vader van wie ook wij de kinderen zijn.
Open ons hart voor die waarheid,
die ons bevrijdt uit onszelf en groot maakt.
Geef dat wij het aandurven
om meer en meer uw kinderen te worden:
ontvankelijk voor elke gave die van U komt,

---

¹ Br. Manu Van Hecke in L. Aerts, P. van der Vorst, *Heer, leer ons bidden. Gebeden van 50 mannen en 50 vrouwen met 100 kunstwerken*, Halewijn, 2023, p. 99.

aandachtig voor elke medemens

– onze broeder, onze zuster, ontledigd aan ons kleine ik.

Geef dat wij in de leer gaan bij uw Zoon, voor wie Gij alles zijt.

Wij vragen het door Hem,

die onze Broeder is en blijft

– Christus , onze Heer. AMEN